

Een week in Oosternijkerk

Onder deze titel heeft ds. Gerard van Andel, van 1940-1946 predikant van de Gereformeerde Kerk van Oosternijkerk, een rijmwerkje geschreven over wat er zo de week door in het dorp gebeurde. Hij heeft het waarschijnlijk rond Nieuwjaar geschreven omdat dat onderwerp onder 'woensdag' wordt behandeld. Omdat de hervormde dominee Pieper wordt genoemd, zal het dichtwerk in 1942-1943 geschreven zijn omdat Pieper tot dat jaar hier werkzaam was.

Bij welke gelegenheid Van Andel het dichtwerk schreef, is niet bekend maar mogelijk heeft hij het gebruikt tijdens een vergadering van de mannenvereniging of van Patrimonium.

Ter verduidelijking van de tekst zijn een aantal opmerking onderaan weergegeven.

Een week in Ooster – Nijkerk

't Is zondagmorgen, zonnetijd (1)
halfacht, het volk zit aan 't ontbijt.
Een ieder gaapt met volle maat,
want gisteravond werd het laat.
De zondags-nieuwe klompen staan,
gereed om naar de kerk te gaan,
die maken straks in't bedehuis
kabaal als bij geen mens ooit thuis.
't Is daar niet orgel en cimbaal,
maar harde hoest- en klompentaal.
Maar goed, nu is't nog rust en vree
de zon is warm, het weer werkt mee.
Dat niemand, hetzij zwak of sterk
ontbreekt bij 't opgaan naar de kerk.
Die't verste afwoont is bijtijds,
de anderen volgen hen bereids.
Helaas scheert voor de neus van elk
voorbij, rijder van de melk.
De jeugd, beleefd, blijft buiten staan
om anderen vóór te laten gaan.
Dan is het tijd, en open gaat
de deur voor heel de kerkeraad.
Maar zie, wat lege plekken nog
dat is hier geen gewoonte toch?
Doch nauw klinkt d'eerste orgelklank,
heraut van't komend psalmgezag,
of Nieuwland opent weer de poort (2)
een mensengolf stroomt binnenboord.
Geschuif, gestommel en rumoer,
als 'n dorsmachine bij een boer.

Een rondblik van de preekstoel leert,
dat Bollingawier is gearriveerd.
De jiske-man klom 't avondstonde (3)
vol ijver op de torenstonde,
verzette op de wijzerplaat,
de wijzers, nu is elk te laat.
De kerkdienst is weer ras gedaan
en elk kan t'eten huiswaarts gaan.
Een slaapje en de tweede keer,
gaat al het volk ter kerke weer.
Maar dan, schoon 't tweemaal kerkdienst was,
begint de zondagsvreugde pas.
Want man en vrouw, lang en kort,
beginnen aan de kuiersport.
Het ganse dorp is op de been,
en loopt bewust naar nergens heen. (4)
Na koffietijd verblijft de vreugd,
op straat alleen maar aan de jeugd.
Die stoeit en draaft, schreeuwt en tiert,
dat het de rust omraak ontsiert.
Straks worden deze kind'ren oud
en meer met huis en haard vertrouwd,
dan laten zij hun kind'ren gaan,
op straten en op hoeken staan,
dan zit de man thuis en hij klaagt,
om't jong geslacht, dat zich misdraagt.
't Is zondag, als de nacht weer komt
is al 't rumoer op straat verstomd.
Een ieder moet, naar vaste lijn,
precies om 12 uur binnen zjn.
Maar foei, toen alles was gebeurd,
was er van 't groene bord gescheurd. (5)

Opmerkingen:

1. Zonnetijd: Tijdens de Tweede Wereldoorlog moest de klok, op last van de bezetter, ook in ons land de zomertijd worden ingevoerd: de klok moest 40 minuten vooruit worden gezet.
2. Nieuwland: Bote Nieuwland was destijds koster bij de Gereformeerde Kerk.
3. Jiskeman: Pieter Torensma was 'wegwerker' bij de gemeente Oostdongeradeel. Hij moest dus de straten in het dorp schoonhouden, maar ook de privaatonnetjes legen en naar het 'Jiskelân' aan de Grienwei brengen. Daarnaast was hij klokluider en verzorger van het uurwerk. Hij verzette de klok door de invoering van de zomertijd, reden waarom sommige mensen te laat in de kerk kwamen (gebeurt nu nog wel eens!)
4. Naar nergens heen: Veel Oosternijkerkers liepen op zondagmiddag 'de lytse of de grutte acht', een slag door het dorp. Soms liepen ze ook van de Boate'Hoeke naar het hervormde kerkgebouw en

weer terug. Vooral de jeugd deed hier aan mee. Soms ook liepen de meisjes vanaf de Boate'Hoek en de jongens vanaf de hervormde kerk: onderweg kwamen ze elkaar uiteraard tegen.

5. Het groene bord: Op de Boate'Hoek, aan de kant van de boerderij van Torensma, stond een aanplakbord. Dat werd tijdens de oorlog gebruikt door de bezetter om er officiële berichten op te bevestigen: welke bonnen moesten worden gebruikt, datum van de Winterhulp-collecte, executies die plaats hadden gevonden, allerlei officiële verboden enz. Vanuit de pastorie had ds. Van Andel er goed zicht op.

Het is bekend dat Freerk Postmus het bericht omtrent het ingevoerde 'Standgericht' nav de Meistaking van dat aanplakbord heeft gescheurd. Die actie moet doorgegeven zijn aan de Duitsers want sindsdien werd Freerk gezocht en moest hij op de vlucht.